

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№3

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, mart.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikrarov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirathbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI IQTISODIYOTDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINING IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TA'SIR ETUVCHI TIZIMLASHTIRILGAN TAHDIDLAR.....	40
Qodirov Tuyg'un Uzoqovich, Nabiyev Bexzod Shavkatovich	
SANOAT TARMOQLARINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSIYA VA TEKNOLOGIK MODERNIZATSIYANING O'RNI	44
Boboqulov Sanjar Bahromqulovich	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI BAHOLASHNING USLUBIYOTI VA UNING SOLIQ TIZIMIDA QO'LLANILISHI	49
To'xtabayev Oybek Odilovich	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH BO'YICHA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR.....	56
Ismailov Bobir Salomovich	
TIJORAT BANKLARI INVESTITSIYA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-NAZARIY JIHATLARI	62
Yangiboyev F.B.	
MINTAQAVIY IQTISODIY SALOHİYATDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	68
Turayev Og'abek Kaxramonovich	
XORIJIY MAMLAKATLARDA TO'QIMACHILIK KLASSTERLARINI RIVOJLANTIRISH TAJRIBASI.....	75
Yusupova Feruza Yo'ldoshevna	
BANK XIZMATLARI SIFATINI BOSHQARISHNING INTEGRATSION VA ADAPTIV MODEL.....	83
Ibroximov Ilxomjon Shavkatjon o'g'li	
QURILISH TASHKILOTLARI FAOLIYATINING MOLİYAVIY BARQARORLIGINI EKONOMETRIK MODELLAR ASOSIDA BAHOLASH	89
Qidirniyazov Ajiniyaz Sherniyazovich	
ICHKI NAZORAT VA KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDAGI XAVFLARNI BOSHQARISH	94
Islamova Nargiza Mirzaxidovna	
TURIZMNING MINTAQADA IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRI	104
Rasulova Muxabbat Teshabayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSİYALARNI JALB QILISH ORQALI INVESTITSION JOZIBADORLIKNI OSHIRISHNING HOZIRGI KUNDAGI HOLATI TAHLILI	111
Begamov S.X.	
RETHINKING JOB CREATION: ONTOLOGICAL AND EPISTEMOLOGICAL FOUNDATIONS OF MACROECONOMIC EMPLOYMENT ANALYSIS.....	116
Zakhidov Azizbek Rustamovich	
HUDUDIY TURIZM KLASSTERLARINI SHAKLLANTIRISH VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	125
Ro'zimova Xusnora Mirzobek qizi	
SUG'URTACHILIK VA O'ZBEKISTONDA SUG'URTA SEKTORINING HOLATI.....	129
O'runboyeva Sotima Alisher qizi	
GO'SHT VA GO'SHT MAHSULOTLARINI SANOAT USULIDA QAYTA ISHLASHDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBALARI.....	134
Kaydarova Sitara Suranbay qizi	
KORXONALAR QIYMATINI BAHOLASH VA BOZOR BAHOSINI SHAKLLANTIRISH METODOLOGIYASI.....	139
Abduraxmanov Sherzodbek Ravshanovich	
YASHIL IQTISODIYOT: EKOLOGIK BARQARORLIK VA IQTISODIY SAMARADORLIK UYG'UNLIGI.....	145
Jamalidinova Asalxon Saliyevna	
2025-YILDA O'ZBEKISTON UCHUN ENG YAXSHI 10 TA TRANSPORT TEKNOLOGIYALARI VA INNOVATSIYALARI	151
Mamasaliyeva Mukaddas Ibadullayevna, Beketov Timur Kazakbayevich	

MAHSULOT TANNARXINI ANIQLASHNING INTEGRATSIYALASHGAN YONDASHUVLARI: AN'ANAVIY VA ZAMONAVIY TIZIMLAR QIYOSIY TAHLILI	155
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ: ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ	163
Хайдарова Ёркиной Аскар кизи	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INNOVATSION TADBIRKORLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING FISKAL VA INSTITUTSIONAL MEKANIZMLARI	170
Mamatova Nodira Mirzavaliyevna	
ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА И УСТОЙЧИВЫЕ ИНВЕСТИЦИИ: ФОРМИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ МОДЕЛИ ПЕРЕХОДА ТЕПЛИЧНЫХ ХОЗЯЙСТВ ТАШКЕНТСКОЙ АГЛОМЕРАЦИИ НА СОЛНЕЧНЫЕ СИСТЕМЫ ЭНЕРГОСНАБЖЕНИЯ	178
Срождидинова Зарина Хайриддиновна, Абдувалиева Зилола Абдуллаевна	
MAMLAKATIMIZDA QISHLOQ HUDUDLARIDA XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI	186
Yuldashova Nilufar Ziyabayevna	
RIVOJLANISHDA RAQOBAT EMAS, BALKI HAMKORLIKNING USTUVORLIGI: NAZARIY VA AMALIY TAHLIL	190
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich	
IJTIMOY HIMOYA QAMROVINI KENGAYTIRISH MEKANIZMLARI VA "QAMRAB OLINMAGAN O'RTA QATLAM" MUAMMOSI	196
Bafoev Farrux Jo'raqulovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA EKOLOGIK BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISH	202
Shanazarova Gulyoraxon Baxtiyarovna	
O'ZBEKISTON STARTAP EKOTIZIMIDA INVESTITSIYA JALB QILISH JARAYONINING INSTITUTSIONAL MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH MEKANIZMLARI	208
Xoligova Xurshidaxon Xayotjon qizi	
INNOVATSION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH SHAROITIDA STARTAP EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI	214
Usmanov Gafurjon Shavkatovich	
QURILISHDA ISHLAB CHIQARISH VA SIFATNI BOSHQARISH TIZIMLARINING RIVOJLANISHI	220
Buriyev Xakim Toshimovich, Usmanov Ilxom Achilovich	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSION MUHITNI TAKOMILLASHTIRISHNING STRATEGIYALARI	225
Xolov Sherali Axrorboyevich	
2010-2024-YILLARDA O'ZBEKISTONDA TO'QIMACHILIKNI INVESTITSIYALASHNING EKONOMETRIK TAHLILI	229
Ashurov Shuhratbek Quddat o'g'li	
TIJORAT BANKLARI MOLIVAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING ZAMONAVIY USULLARI	233
Sherbekova Kamola Norbekovna	
AHOLI MOLIVAVIY SAVODXONLIGI DARAJASI VA UNI BAHOLASHNING ILMIY-USLUBIY ASOSLARI	243
Abduvoxidov Akmal Abdulazizovich	
MARKAZIY BANK KURS SIYOSATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH USULLARI	249
Saydullayev Nodirbek Narzullaevich	

MARKAZIY BANK KURS SIYOSATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH USULLARI

Saydullayev Nodirbek Narzullaevich

O'zbekiston Respublikasi Markaziy bank raisining birinchi o'rinbosari
Toshkent Kimyo xalqaro universiteti mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada markaziy bankning kurs siyosati samaradorligini oshirishning nazariy-uslubiy asoslari hamda amaliy mexanizmlari kompleks yondashuv asosida tadqiq etilgan. Valyuta kursi rejimlarining transformatsiyasi, inflyatsion targetlash sharoitida kurs kanalining monetar transmissiya mexanizmidagi o'rni hamda ochiq iqtisodiyot sharoitida makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi ahamiyati ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Tadqiqotda kurs siyosati samaradorligi valyuta intervensiyalari strategiyasi, foiz stavkasi differensial, kapital oqimlari barqarorligi, iqtisodiy kutilmalarni boshqarish sifati va valyuta kursining inflyatsiyaga uzatilish darajasi kabi omillar bilan o'zaro bog'liqlikda baholangan. Shuningdek, kurs siyosatini takomillashtirish yo'nalishlari sifatida kommunikatsion shaffoflikni kuchaytirish, makroprudensial instrumentlarni integratsiyalash, xalqaro zaxiralarni oqilona boshqarish hamda raqamli prognozlash modellarini joriy etishning ahamiyati asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari milliy valyuta barqarorligini ta'minlash va markaziy bank siyosatining institutsional samaradorligini oshirish bo'yicha ilmiy-amaliy xulosalarni shakllantirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: markaziy bank, kurs siyosati, valyuta kursi rejimi, inflyatsion targetlash, monetar transmissiya mexanizmi, valyuta intervensiyasi, makroprudensial siyosat, valyuta kursining inflyatsiyaga uzatilishi.

Abstract. This article examines the theoretical and methodological foundations and practical mechanisms for improving the effectiveness of central bank exchange rate policy through a comprehensive approach. The transformation of exchange rate regimes, the role of the exchange rate channel in the monetary transmission mechanism under inflation targeting, and its significance in ensuring macroeconomic stability in an open economy are scientifically substantiated. The effectiveness of exchange rate policy is evaluated in relation to several key factors, including the strategy of foreign exchange interventions, interest rate differentials, the stability of capital flows, the quality of expectations management, and the degree of exchange rate pass-through to inflation. Furthermore, the study highlights the importance of enhancing communication transparency, integrating macroprudential instruments, rationally managing international reserves, and implementing digital forecasting models as key directions for improving exchange rate policy. The results contribute to the development of scientific and practical conclusions aimed at strengthening national currency stability and improving the institutional effectiveness of central bank policy.

Key words: central bank, exchange rate policy, exchange rate regime, inflation targeting, monetary transmission mechanism, foreign exchange intervention, macroprudential policy, exchange rate pass-through to inflation.

Аннотация. В данной статье на основе комплексного подхода исследуются теоретико-методологические основы и практические механизмы повышения эффективности валютно-курсовой политики центрального банка. Научно обоснована трансформация режимов валютного курса, роль курсового канала в механизме монетарной трансмиссии в условиях инфляционного таргетирования, а также его значение в обеспечении макроэкономической стабильности в условиях открытой экономики. В исследовании эффективность курсовой политики оценивается во взаимосвязи с такими факторами, как стратегия валютных интервенций, дифференциал процентных ставок, устойчивость потоков капитала, качество управления экономическими ожиданиями и степень передачи изменений валютного курса в инфляцию. Кроме того, обоснована необходимость совершенствования курсовой политики посредством усиления коммуникационной прозрачности, интеграции макроprudенциальных инструментов, рационального управления международными резервами и внедрения цифровых моделей прогнозирования. Результаты исследования способствуют формированию научно-практических выводов, направленных на обеспечение стабильности национальной валюты и повышение институциональной эффективности политики центрального банка.

Ключевые слова: центральный банк, валютно-курсовая политика, режим валютного курса, инфляционное таргетирование, механизм монетарной трансмиссии, валютные интервенции, макроprudенциальная политика, передача валютного курса в инфляцию.

KIRISH

Bozor iqtisodiyoti sharoitida markaziy bankning kurs siyosati makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashning asosiy monetar instrumentlaridan biri sifatida namoyon bo'ladi. Valyuta kursi dinamikasi tashqi savdo operatsiyalarining hajmi va tarkibiga, kapital oqimlari yo'nalishiga, to'lov balansi muvozanatiga hamda ichki narxlar darajasiga bevosita va bilvosita ta'sir ko'rsatadi. Shu jihatdan u iqtisodiy o'sish sur'atlari, investitsion faollik va biznes muhiti barqarorligini belgilovchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Kurs siyosati mexanizmlarining samarali ishlashi milliy valyutaga bo'lgan ishonch darajasi, inflyatsion kutilmalar barqarorligi hamda moliyaviy tizim likvidligiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Ayniqsa, pul-kredit siyosatining asosiy maqsadli ko'rsatkichlaridan biri sifatida inflyatsiya darajasini boshqarish ustuvor vazifa etib belgilangan sharoitda valyuta kursi kanalining monetar transmissiya mexanizmidagi roli yanada ortadi. Shu sababli kurs siyosati samaradorligini oshirish masalasi markaziy bank faoliyatini institutsional va metodologik jihatdan takomillashtirish bilan uzviy bog'liqdir.

Globalashuv jarayonlarining chuqurlashuvi, xalqaro moliyaviy bozorlar integratsiyasining kengayishi hamda kapital harakatining nisbatan erkinlashuvi kurs siyosatiga qo'yiladigan talablarni yanada murakkablashtirmoqda. Tashqi savdo hamkor mamlakatlardagi iqtisodiy sikllar, xomashyo narxlarining o'zgaruvchanligi, global foiz stavkalari dinamikasi hamda geoiqtisodiy omillar milliy valyuta kursiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Bunday sharoitda kursning keskin tebranishlari inflyatsion jarayonlarning jadallashuviga, moliyaviy risklarning ortishiga va iqtisodiy subyektlarning uzoq muddatli rejalashtirish imkoniyatlarining qisqarishiga olib kelishi ehtimoli mavjud. Natijada markaziy bank oldida valyuta bozorida muvozanatni ta'minlash bilan birga bozor mexanizmlarining samarali ishlashini qo'llab-quvvatlash vazifasi yuzaga keladi. Bu esa kurs siyosatini amalga oshirishda intervensiya strategiyasi, foiz stavkasi siyosati va makroprudensial instrumentlarning o'zaro muvofiqlashtirilgan holda qo'llanilishini talab etadi.

Kurs siyosati samaradorligi ko'p omilli va tizimli xarakterga ega bo'lib, uni faqat nominal kurs barqarorligi orqali baholash yetarli emas. Uning real sektor raqobatbardoshligiga ta'siri, inflyatsiyaga uzatilish darajasi, kapital oqimlari barqarorligi hamda xalqaro zaxiralar yetariligi bilan o'zaro bog'liqligi kompleks tahlilni talab qiladi. Shu bilan birga, markaziy bankning kommunikatsiya siyosati, bozor ishtirokchilari kutilmalarini boshqarish sifati hamda institutsional mustaqillik darajasi kurs siyosatining natijadorligiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Mazkur omillarni ilmiy asosda baholash va ularning o'zaro ta'sir mexanizmlarini aniqlash kurs siyosatini takomillashtirish bo'yicha aniq metodologik xulosalar ishlab chiqish imkonini beradi.

Ushbu maqolaning maqsadi markaziy bank kurs siyosati samaradorligini oshirishning nazariy asoslarini tizimlashtirish, amaliy mexanizmlarini tahlil qilish hamda institutsional takomillashtirish yo'nalishlarini ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqot doirasida kurs siyosatining monetar transmissiya tizimidagi o'rni, intervensiya instrumentlarining samaradorligi hamda kutilmalarni boshqarish mexanizmlarining ahamiyati kompleks yondashuv asosida o'rganiladi. Shu tariqa, olib borilgan ilmiy tahlil natijalari milliy valyuta barqarorligini ta'minlash va pul-kredit siyosati samaradorligini oshirishga qaratilgan ilmiy-amaliy takliflar shakllantirishga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Markaziy bank kurs siyosati samaradorligi masalasi zamonaviy makroiqtisodiy adabiyotlarda keng qamrovli va ko'p qirrali ilmiy yo'nalish sifatida shakllangan. Ushbu muammo doirasida valyuta kursi rejimlari evolyutsiyasi, monetar transmissiya mexanizmi, kapital harakatining erkinligi hamda makroiqtisodiy barqarorlik o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik masalalari chuqur tahlil qilingan. Nazariy jihatdan kurs siyosati asoslari ochiq iqtisodiyot modellari orqali rivojlantirilgan bo'lib, ayniqsa Robert Mundell va Marcus Fleming tomonidan ishlab chiqilgan model valyuta kursi rejimi, foiz stavkasi va kapital oqimlari o'rtasidagi muvozanatni tushuntirib beruvchi fundamental yondashuv sifatida e'tirof etiladi. Mazkur model asosida keyinchalik erkin suzuvchi va qat'iy belgilangan kurs rejimlarining afzalliklari hamda cheklovlari yuzasidan keng ko'lamli ilmiy munozaralar shakllangan. Ushbu nazariy platforma kurs siyosati samaradorligini baholashda muhim metodologik asos vazifasini bajaradi.

Monetar siyosat va valyuta kursi o'rtasidagi uzviy bog'liqlik masalalari Michael Woodford, Frederic Mishkin va Lars Svensson kabi olimlarning ilmiy ishlari orqali yanada chuqurlashtirilgan. Frederic Mishkin inflyatsion targetlash rejimida markaziy bank ishonchliligi va kommunikatsiya shaffofligining valyuta bozori barqarorligiga ta'sirini empirik dalillar asosida asoslab bergan. Lars Svensson optimal monetar siyosat qoidalari hamda kurs dinamikasini modellashtirish orqali foiz stavkasi kanali va kutilmalar mexanizmining o'zaro ta'sirini izohlagan. Michael Woodford tomonidan ishlab chiqilgan yangi keynscha model esa valyuta kursi o'zgarishlarining real sektor va narxlar darajasiga uzatilish mexanizmini nazariy jihatdan asoslaydi. Ushbu yondashuvlar kurs siyosatini mustaqil instrument sifatida emas, balki pul-kredit siyosatining integratsiyalashgan tarkibiy qismi sifatida ko'rib chiqish zarurligini ko'rsatadi.

Valyuta kursining inflyatsiyaga uzatilish darajasi hamda tashqi shoklarning ichki iqtisodiyotga ta'siri masalalari John B. Taylor, Guillermo Calvo va Carmen Reinhart tomonidan keng tadqiq qilingan. Ular rivojlanayotgan iqtisodiyotlarda kurs tebranishlari narxlar darajasiga nisbatan yuqori sezgirlikka ega ekanligini empirik ma'lumotlar asosida ko'rsatganlar. Maurice Obstfeld va Kenneth Rogoff esa xalqaro moliyaviy integratsiya sharoitida erkin suzuvchi kurs rejimining makroiqtisodiy moslashuvchanlikni oshirishdagi rolini nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilgan. Ularning ilmiy ishlari kapital oqimlarining beqarorligi, tashqi savdo nomutanosibligi hamda moliyaviy inqirozlar sharoitida kurs siyosatining moslashuvchanligini ta'minlash zaruratini asoslab beradi. Bu tadqiqotlar kurs siyosati samaradorligini baholashda tashqi omillarni hisobga olish muhimligini ko'rsatadi.

Markaziy bank intervensiyalari va xalqaro zaxiralarni boshqarish samaradorligi masalalari Stanley Fischer, Olivier Blanchard va Barry Eichengreen ilmiy izlanishlarida o'z aksini topgan. Stanley Fischer rivojlanayotgan mamlakatlarda valyuta intervensiyalarining qisqa muddatli barqarorlashtiruvchi ta'sirini asoslab bergan. Olivier Blanchard makroiqtisodiy siyosatning tashqi shoklarga moslashuvchanligini kengroq tizimli yondashuv asosida tahlil qilgan. Barry Eichengreen esa tarixiy tajriba asosida valyuta inqirozlarining sabablari va kurs siyosatida institutsional mustaqillikning ahamiyatini yoritib bergan. Ularning tadqiqotlari kurs siyosati samaradorligi nafaqat iqtisodiy, balki institutsional omillar bilan ham chambarchas bog'liq ekanligini ko'rsatadi.

Mahalliy iqtisodiy adabiyotlarda ham kurs siyosati va valyuta liberallashtirish masalalari alohida ilmiy yo'nalish sifatida shakllangan. S. G'ulomov, B. Berkinov, Q. Abdurahmonov, Sh. Shodmonov va A. Vahobovlarning ilmiy ishlari milliy iqtisodiyot sharoitida pul-kredit siyosati hamda valyuta barqarorligi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni tahlil qiladi. Ular tomonidan valyuta kursining real sektor raqobatbardoshligiga, tashqi savdo balansiga hamda inflyatsion jarayonlarga ta'siri tizimli ravishda yoritilgan. So'nggi yillarda valyuta liberallashtirish jarayonlarini o'rganishda I. Norqulov, M. Xolmamatov va boshqa tadqiqotchilar kurs shakllanish mexanizmlarining institutsional asoslari hamda bozor infratuzilmasini rivojlantirish masalalariga alohida e'tibor qaratganlar. Ushbu tadqiqotlar milliy iqtisodiyot sharoitida kurs siyosatini takomillashtirishning amaliy yo'nalishlarini aniqlashga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, mavjud ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, kurs siyosati samaradorligini baholash ko'pincha alohida omillar kesimida amalga oshirilgan bo'lib, monetar, makroprudensial va kommunikatsion instrumentlarning o'zaro uyg'unligi yetarli darajada kompleks yondashuv asosida o'rganilmagan. Ayniqsa, inflyatsion targetlash sharoitida kurs siyosatining institutsional mustahkamligi, kutilmalarni boshqarish mexanizmi hamda raqamli prognozlash vositalari integratsiyasining samaradorlikka ta'siri masalalari yanada chuqurroq ilmiy tadqiqotlarni talab etadi. Mazkur holat ushbu maqolada kurs siyosati samaradorligini oshirish usullarini tizimli va integratsiyalashgan konseptual yondashuv asosida tahlil qilish zaruratini belgilaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda markaziy bank kurs siyosati samaradorligini baholash va uni oshirish usullarini aniqlash maqsadida kompleks metodologik yondashuv qo'llanildi. Tadqiqot nazariy va empirik tahlil uyg'unligiga asoslanib, makroiqtisodiy ko'rsatkichlar dinamikasi, monetar instrumentlar samaradorligi hamda valyuta bozori mexanizmlarining o'zaro bog'liqligini tizimli ravishda o'rganishga qaratildi. Metodologik asos sifatida ochiq iqtisodiyot nazariyasi, monetar transmissiya mexanizmi konsepsiyasi hamda inflyatsion targetlash modeli qabul qilindi. Kurs siyosati samaradorligi ko'p omilli jarayon sifatida talqin qilinib, uni baholashda institutsional, makroiqtisodiy va bozor omillarining o'zaro ta'siri inobatga olindi.

Tadqiqot jarayonida analiz va sintez, induksiya va deduksiya, tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil hamda iqtisodiy-statistik usullar qo'llanildi. Valyuta kursi dinamikasi va inflyatsiya o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlashda korrelyatsion hamda regressiya tahlili elementlaridan foydalanish nazarda tutiladi. Shuningdek, kursning inflyatsiyaga uzatilish darajasini baholashda pass-through koeffitsientlarini hisoblash metodikasi qo'llanildi. Foiz stavkasi differensial, kapital oqimlari hamda xalqaro zaxiralar o'zgarishi kabi ko'rsatkichlarning kurs barqarorligiga ta'siri ekonometrik yondashuv asosida tahlil qilindi. Bu yondashuv kurs siyosati samaradorligini miqdoriy jihatdan baholash imkonini yaratadi.

Metodologiyada, shuningdek, qiyosiy-institutsional tahlil usuli ham qo'llanildi. Unda turli mamlakatlarda qo'llanilayotgan kurs rejimlari, intervensiya strategiyalari hamda kommunikatsiya siyosatlari o'zaro solishtirildi va ularning natijadorlik ko'rsatkichlari tahlil qilindi. Mazkur yondashuv milliy iqtisodiyot sharoitida qo'llash mumkin bo'lgan samarali mexanizmlarni aniqlash imkonini berdi. Xalqaro tajriba va milliy amaliyot o'rtasidagi tafovutlar aniqlanib, institutsional moslashuv darajasi baholandi. Tadqiqotning empirik bazasini rasmiy statistik ma'lumotlar, markaziy bank hisobotlari, xalqaro moliyaviy tashkilotlar ma'lumotlari hamda makroiqtisodiy ko'rsatkichlar dinamikasi tashkil etadi. Ma'lumotlar vaqt qatori ko'rinishida tahlil qilinib, strukturaviy o'zgarishlar va tashqi shoklarning ta'siri aniqlashtirildi. Dinamik qatorlar asosida trend va siklik komponentlar ajratildi hamda kurs tebranishlarining inflyatsion jarayonlarga ta'siri baholandi. Mazkur metodologik yondashuv kurs siyosati samaradorligini qisqa va o'rta muddatli kesimda aniqlash imkonini beradi.

Shu tariqa, qo'llanilgan metodologiya markaziy bank kurs siyosatini nazariy asoslar, empirik dalillar hamda institutsional omillar uyg'unligida kompleks baholashga xizmat qiladi. Tanlangan usullar kurs siyosatining makroiqtisodiy barqarorlikka ta'sirini aniqlash, uning samaradorlik mezonlarini ishlab chiqish hamda amaliy takliflar shakllantirish uchun zarur ilmiy asos yaratadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Markaziy bank kurs siyosati samaradorligi masalasi zamonaviy makroiqtisodiy adabiyotlarda keng qamrovli va ko'p qirrali ilmiy yo'nalish sifatida shakllangan. Ushbu muammo doirasida valyuta kursi rejimlari evolyutsiyasi, monetar transmissiya mexanizmi, kapital harakatining erkinligi hamda makroiqtisodiy barqarorlik o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik masalalari chuqur tahlil qilingan. Nazariy jihatdan kurs siyosati asoslari ochiq iqtisodiyot modellari orqali rivojlantirilgan bo'lib, ayniqsa Robert Mundell va Marcus Fleming tomonidan ishlab chiqilgan model valyuta kursi rejimi, foiz stavkasi va kapital oqimlari o'rtasidagi muvozanatni tushuntirib beruvchi fundamental yondashuv sifatida e'tirof etiladi. Mazkur model asosida keyinchalik erkin suzuvchi va qat'iy belgilangan kurs rejimlarining afzalliklari hamda cheklovlari yuzasidan keng ko'lamli ilmiy munozaralar shakllangan. Ushbu nazariy platforma kurs siyosati samaradorligini baholashda muhim metodologik asos vazifasini bajaradi.

Monetar siyosat va valyuta kursi o'rtasidagi uzviy bog'liqlik masalalari Michael Woodford, Frederic Mishkin va Lars Svensson kabi olimlarning ilmiy ishlari orqali yanada chuqurlashtirilgan. Frederic Mishkin inflyatsion targetlash rejimida markaziy bank ishonchligi va kommunikatsiya shaffofligining valyuta bozori barqarorligiga ta'sirini empirik dalillar asosida asoslab bergan. Lars Svensson optimal monetar siyosat qoidalari hamda kurs dinamikasini modellashtirish orqali foiz stavkasi kanali va kutilmalar mexanizmining o'zaro ta'sirini izohlagan. Michael Woodford tomonidan ishlab chiqilgan yangi keynscha model esa valyuta kursi o'zgarishlarining real sektor va narxlar darajasiga uzatilish mexanizmini nazariy jihatdan asoslaydi. Ushbu yondashuvlar kurs siyosatini mustaqil instrument sifatida emas, balki pul-kredit siyosatining integratsiyalashgan tarkibiy qismi sifatida ko'rib chiqish zarurligini ko'rsatadi.

Valyuta kursining inflyatsiyaga uzatilish darajasi hamda tashqi shoklarning ichki iqtisodiyotga ta'siri masalalari John B. Taylor, Guillermo Calvo va Carmen Reinhart tomonidan keng tadqiq qilingan. Ular rivojlanayotgan iqtisodiyotlarda kurs tebranishlari narxlar darajasiga nisbatan yuqori sezgirlikka ega ekanligini empirik ma'lumotlar asosida ko'rsatganlar. Maurice Obstfeld va Kenneth Rogoff esa xalqaro moliyaviy integratsiya sharoitida erkin suzuvchi kurs rejimining makroiqtisodiy moslashuvchanlikni oshirishdagi rolini nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilgan. Ularning ilmiy ishlari kapital oqimlarining beqarorligi, tashqi savdo nomutanosibligi hamda moliyaviy inqirozlar sharoitida kurs siyosatining moslashuvchanligini ta'minlash zaruratini asoslab beradi. Bu tadqiqotlar kurs siyosati samaradorligini baholashda tashqi omillarni hisobga olish muhimligini ko'rsatadi.

Markaziy bank intervensiyalari va xalqaro zaxiralarni boshqarish samaradorligi masalalari Stanley Fischer, Olivier Blanchard va Barry Eichengreen ilmiy izlanishlarida o'z aksini topgan. Stanley Fischer rivojlanayotgan mamlakatlarda valyuta intervensiyalarining qisqa muddatli barqarorlashtiruvchi ta'sirini asoslab bergan. Olivier Blanchard makroiqtisodiy siyosatning tashqi shoklarga moslashuvchanligini kengroq tizimli yondashuv asosida tahlil qilgan. Barry Eichengreen esa tarixiy tajriba asosida valyuta inqirozlarining sabablari va kurs siyosatida institutsional mustaqillikning ahamiyatini yoritib bergan. Ularning tadqiqotlari kurs siyosati samaradorligi nafaqat iqtisodiy, balki institutsional omillar bilan ham chambarchas bog'liq ekanligini ko'rsatadi.

Mahalliy iqtisodiy adabiyotlarda ham kurs siyosati va valyuta liberallashuvi masalalari alohida ilmiy yo'nalish sifatida shakllangan. S. G'ulomov, B. Berkinov, Q. Abdurahmonov, Sh. Shodmonov va A. Vahobovlarning ilmiy ishlari milliy iqtisodiyot sharoitida pul-kredit siyosati hamda valyuta barqarorligi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni tahlil qiladi. Ular tomonidan valyuta kursining real sektor raqobatbardoshligiga, tashqi savdo balansiga hamda inflyatsion jarayonlarga ta'siri tizimli ravishda yoritilgan. So'nggi yillarda valyuta liberallashuvi jarayonlarini o'rganishda I. Norqulov, M. Xolmamatov va boshqa tadqiqotchilar kurs shakllanish mexanizmlarining institutsional asoslari hamda bozor infratuzilmasini rivojlantirish masalalariga alohida e'tibor qaratganlar. Ushbu tadqiqotlar milliy iqtisodiyot sharoitida kurs siyosatini takomillashtirishning amaliy yo'nalishlarini aniqlashga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, mavjud ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, kurs siyosati samaradorligini baholash ko'pincha alohida omillar kesimida amalga oshirilgan bo'lib, monetar, makroprudensial va kommunikatsion instrumentlarning o'zaro uyg'unligi yetarli darajada kompleks yondashuv asosida o'rganilmagan. Ayniqsa, inflyatsion targetlash sharoitida kurs siyosatining institutsional mustahkamligi, kutilmalarni boshqarish mexanizmi hamda raqamli prognozlash vositalari integratsiyasining samaradorlikka ta'siri masalalari yanada chuqurroq ilmiy tadqiqotlarni talab etadi. Mazkur holat ushbu maqolada kurs siyosati samaradorligini oshirish usullarini tizimli va integratsiyalashgan konseptual yondashuv asosida tahlil qilish zaruratini belgilaydi (1-jadval).

1-jadval. Markaziy bank kurs siyosati samaradorligini baholash ko'rsatkichlari dinamikasi (2021–2025)¹

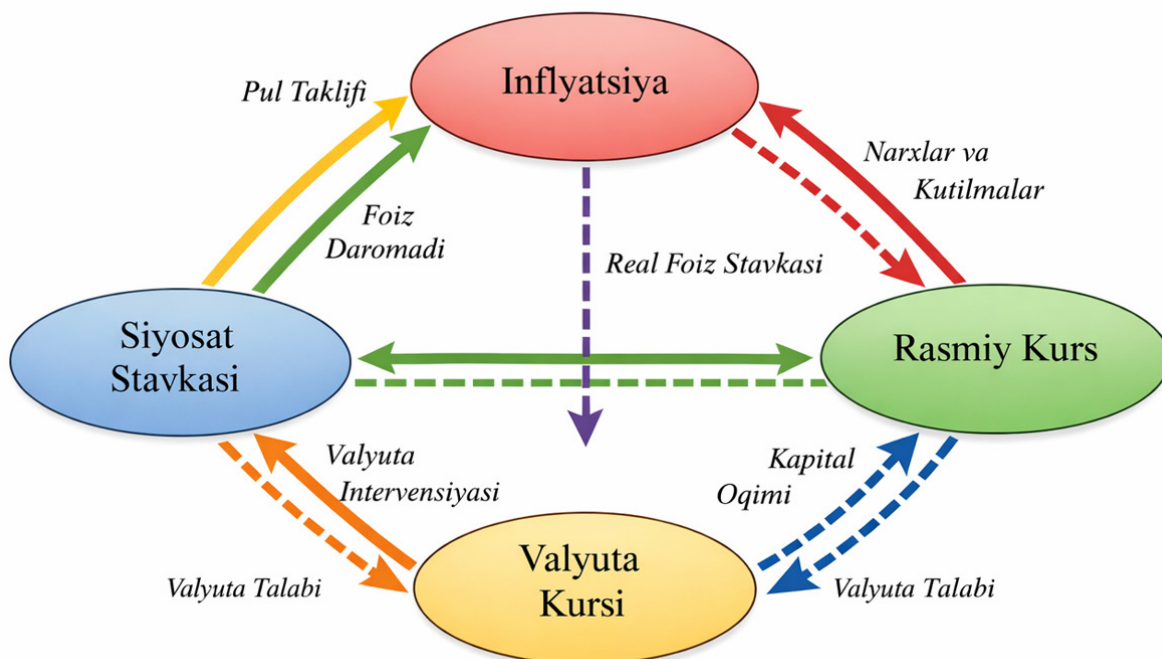
Yil	USD/UZS rasmiy kursi (yil oxiri), so'm	Inflyatsiya (yil oxiri, yillik), %	Markaziy bank siyosat stavkasi (yil oxiri), %	Xalqaro zaxiralar (rasmiy zaxira aktivlari), mlrd AQSh dollari
2021	10 837.66	10.0	14.0	35.139
2022	11 225.46	12.3	15.0	35.768
2023	12 338.77	8.8	14.0	34.565
2024	12 920.48	9.8	13.5	41.182
2025	12 025.33	7.3	14.0	61.232

Keltirilgan 1-jadval kurs, inflyatsiya, siyosat stavkasi va zaxiralar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni qisqa davr kesimida umumiy ko'rinishda aks ettiradi. Xususan, rasmiy valyuta kursining yil oxiri qiymatlari 2021–2024-yillarda bosqichma-bosqich oshgan bo'lsa, 2025-yil yakuniy qiymati nisbatan pastroq darajada shakllangan. Inflyatsiya darajasining 2023-yilda 8,8 % gacha pasayishi hamda 2025-yilda 7,3 % ga tushishi narxlar barqarorligini ta'minlash yo'nalishida ijobiy tendensiya mavjudligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, zaxiralarning "rasmiy zaxira aktivlari" ko'rsatkichi ayrim davrlarda keskin o'zgarishi oltin narxlari dinamikasi va qayta baholash omillarining ta'siri sezilarli ekanligini ko'rsatadi. Demak, kurs siyosatini baholashda zaxiralarning nominal o'sish ko'rsatkichlarini emas, balki ularning tarkibiy omillarini ham alohida tahlil qilish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Bunday yondashuv siyosiy-iqtisodiy xulosalarni yanada aniqroq va moliya bozori mexanizmlariga mos ravishda shakllantirish imkonini beradi.

Kurs siyosatini kuchaytirishning ikkinchi muhim yo'nalishi valyuta bozorida narx shakllanish mexanizmlarini chuqurlashtirish hamda bozor mikrostrukturasi samaradorligini oshirish bilan bog'liqdir. Agar bozor likvidligi yetarli darajada bo'lmasa, kichik axborot signallari ham kurs dinamikasida sezilarli tebranishlarni keltirib chiqarishi mumkin. Bunday holatda markaziy bank kurs o'zgarishlarini yumshatish uchun qo'shimcha resurslardan foydalanishga majbur bo'lishi ehtimoli mavjud. Shu sababli banklararo FX savdolarida raqobat muhitini kengaytirish, kotirovka beruvchi ishtirokchilar sonini ko'paytirish hamda savdo qoidalarining shaffofligini mustahkamlash kurs barqarorligini bozor mexanizmlari asosida ta'minlashga xizmat qiladi. Ayniqsa, hedging instrumentlari yetarli darajada rivojlanmagan sharoitda korxonalar risklardan himoyalaniish maqsadida valyutaga ortiqcha talab shakllantirishi mumkin. Natijada kurs bosimi kuchayib, monetar siyosat signallari bozor sharoitida to'liq aks etmasligi ehtimoli yuzaga keladi. Shu bois derivativlar, forward va svop bozorlarini tartibli rivojlantirish kurs siyosati samaradorligini oshiruvchi muhim amaliy mexanizmlardan biri hisoblanadi.

Kurs siyosatini takomillashtirishning uchinchi yo'nalishi intervensiya siyosatini qoidaga asoslangan va oldindan tushuntiriladigan formatga yaqinlashtirish bilan bog'liqdir. Intervensiya mexanizmi bozorni ma'lum bir "maqsadli kurs" darajasiga olib kelish uchun emas, balki tartibsiz tebranishlarni yumshatish hamda likvidlik uzilishlarini bartaraf etish maqsadida qo'llanilsa, bozor ishonchi yanada mustahkamlanadi. Bunday yondashuvda markaziy bank kurs darajasini bevosita boshqarishdan ko'ra, uning volatilligini nazorat qilishga intiladi va bu inflyatsion targetlash tamoyillariga mos keladi. Zaxiralar darajasi bo'yicha ma'lumotlar, jumladan 1-yanvar 2022-yil va 1-yanvar 2023-yil holatlaridagi "rasmiy zaxira aktivlari" qiymatlari intervensiya imkoniyatlarini baholashda muhim tayanch ko'rsatkich bo'lib xizmat qiladi. Shu bilan birga, zaxiralarning 2024–2025-yillarda oshib borishi intervensiya salohiyatini kengaytirsada, ushbu salohiyatdan ehtiyotkorlik bilan foydalanish bozor kutilmalarining barqarorligini saqlash nuqtai nazaridan muhim hisoblanadi. Shuning uchun intervensiya qoidalarining aniq va shaffof bo'lishi bozor intizomini mustahkamlashga xizmat qiladi (1-rasm).

¹ Manba: muallif tomonidan tuzilgan.

1-rasm. Siyosat stavkasi, inflyatsiya va rasmiy kurs dinamikasi o'zaro bog'liqligi

To'rtinchi yo'nalish kurs siyosati va fiskal omillar o'rtasidagi muvofiqlikni oshirish bilan bog'liqdir, chunki valyuta kursiga bosim ko'pincha monetar bo'lmagan manbalardan kelib chiqadi. Davlat xarajatlarning mavsumiyligi, yirik import kontraktlari hamda byudjet likvidligidagi o'zgarishlar valyuta bozorida talabning keskin oshishiga olib kelishi mumkin. Bunday sharoitda markaziy bank faqat foiz stavkasi orqali javob bersa, monetar sharoitlar ortiqcha darajada qat'iy qilinishi va iqtisodiy faollikning sekinlashishi ehtimoli yuzaga keladi. Shu sababli g'aznachilik operatsiyalari, davlat qarzini joylashtirish jadvali hamda markaziy bank sterilizatsiya instrumentlari o'zaro muvofiqlashtirilgan holda rejalashtirilishi maqsadga muvofiq hisoblanadi. Mazkur muvofiqlik kursni qisqa muddatli shoklar ta'siridan himoya qiladi va bozor ishtirokchilariga iqtisodiy jarayonlarni prognoz qilish imkonini beradi. Natijada kurs volatilligi pasayadi va intervensiyalarga bo'lgan ehtiyoj ham qisqaradi.

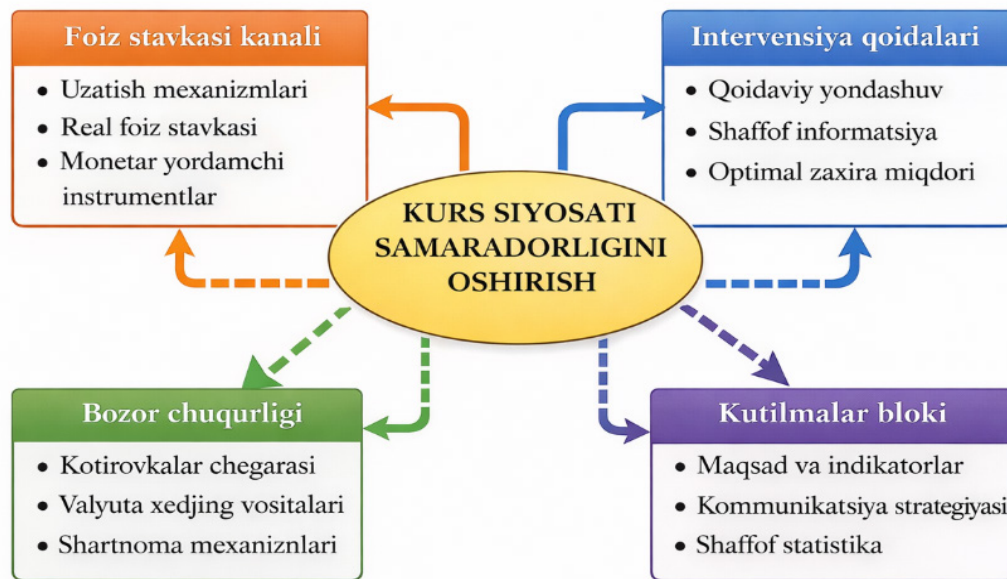
Beshinchi yo'nalish kommunikatsion siyosat sifatini oshirish hamda bozor kutilmalarini samarali boshqarish bilan bog'liqdir. Bozor ishtirokchilari uchun eng muhim omillardan biri noaniqlik darajasi bo'lib, u ko'pincha valyutaga bo'lgan talabning ortishiga olib keladi. Markaziy bank qarorlari bo'yicha muntazam sharhlar, ehtimoliy risk ssenariylari va asosiy indikatorlar panelining e'lon qilinishi kurs bo'yicha spekulativ talabni kamaytirishga xizmat qiladi. Amaliy jihatdan siyosat stavkasi va inflyatsiya dinamikasini birgalikda izohlash kurs siyosatining maqsad va vazifalarini yanada aniqroq tushuntirish imkonini beradi. Masalan, 2024-yil-dekabr holatiga ko'ra yillik inflyatsiya 9,8 % bo'lgan sharoitda siyosat stavkasining 13,5 % darajasida saqlanishi real foiz stavkasi orqali talabni muvozanatlashtirish mexanizmiga mos keladi. Bunday izchillik bozor kutilmalarini barqarorlashtiradi va valyuta kursi tebranishlarini yumshatadi.

Oltinchi yo'nalish bank tizimida valyuta risklarini cheklovchi makroprudensial talablarni kuchaytirish bilan bog'liqdir. Agar banklar va yirik qarz oluvchilarning ochiq valyuta pozitsiyalari yuqori darajada bo'lsa, kursning nisbatan kichik o'zgarishi ham moliyaviy barqarorlik risklarini oshirishi mumkin. Bunday sharoitda markaziy bank kursni qat'iy darajada barqaror ushlab turishga majbur bo'lib qolishi ehtimoli mavjud va bu monetar siyosatning moslashuvchanligini kamaytiradi. Aksincha, prudensial limitlar, stress-testlar hamda valyuta likvidligi buferlari yetarli darajada shakllangan bo'lsa, kurs moslashuvchanligi oshadi va tashqi shoklar iqtisodiyotga nisbatan yumshoqroq ta'sir qiladi. Mazkur yondashuv kurs siyosatini himoya xarakteridagi rejimdan moslashuvchan bozor rejimiga o'tkazishga xizmat qiladi. Natijada valyuta kursi iqtisodiy jarayonlar bo'yicha muhim bozor signali sifatida shakllanadi, markaziy bank esa asosiy e'tiborni inflyatsiya va kutilmalarni boshqarishga qaratadi.

Yettinchi yo'nalish oltin va zaxiralar tarkibi omilini kurs tahlilida to'g'ri hisobga olish bilan bog'liqdir. Rasmiy zaxira aktivlarining o'sishi har doim ham sof valyuta tushumlarining ortganini anglatmaydi, chunki oltin narxlarining o'zgarishi qayta baholash mexanizmi orqali zaxiralar ko'rsatkichining oshishiga olib kelishi mumkin. Masalan, rasmiy ma'lumotlarda 2025-yil davomida zaxiralar hajmining yuqori darajaga ko'tarilishi kuzatiladi va bunda oltin komponenti sezilarli ulushni tashkil etishi qayd etiladi. Shu sababli intervensiya salohiyatini baholashda tez realizatsiya qilinadigan valyuta likvidligini alohida ko'rsatkich sifatida qo'llash maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Ushbu yondashuv kurs siyosati bo'yicha qarorlarni yanada ehtiyotkor va aniq qabul qilish imkonini beradi. Natijada zaxiralar siyosati kurs siyosatini qo'llab-quvvatlovchi muhim omil sifatida xizmat qiladi, biroq uning o'rnini to'liq bosmaydi (2-rasm).

2-rasm. Kurs siyosati samaradorligini oshirishning instrumentlar xaritasi (foiz stavkasi kanali, intervensiya qoidalari, bozor chuqurligi va kutilmalar bloklari)

Sakkizinchi yo'nalish kurs siyosatida indikatorlarga tayangan monitoring tizimini joriy etish bilan bog'liqdir. Bunda markaziy bank bir vaqtning o'zida real samarali kurs, ichki va tashqi inflyatsiya tafovuti, foiz stavkalari differensial hamda valyuta bozoridagi likvidlik ko'rsatkichlarini muntazam kuzatib boradi. Agar indikatorlar paneli oldindan e'lon qilingan mezonlarga bog'lansa, qabul qilinadigan qarorlar subyektiv talqinlardan ko'ra qoidaviy yondashuvga yaqinlashadi. Mazkur yondashuv bozor uchun prognozlanuvchan markaziy bank imijini mustahkamlaydi. Prognozlanuvchanlik esa risk premyasining pasayishiga xizmat qilib, valyuta kursiga bo'lgan bosimni yumshatadi. Natijada siyosat samaradorligi intervensiya hajmiga emas, balki institutsional sifat omillariga tayanadi.

To'qqizinchi yo'nalish kurs siyosatini real sektor bilan bog'laydigan pass-through tahlillarini muntazam yangilab borish bilan bog'liqdir. Almashuv kursidan narxlarga uzatilish koeffitsienti vaqt o'tishi bilan o'zgarib boradi, chunki import tarkibi, raqobat muhiti hamda tarif siyosati dinamik ravishda yangilanadi. Agar pass-through darajasi pasaysa, kursning moslashuvchanligini oshirish inflyatsion xavflarni keskin kuchaytirmaydi va bu monetar siyosat uchun qo'shimcha imkoniyat yaratadi. Aksincha, pass-through darajasi yuqori bo'lsa, kurs tebranishlarini yumshatish maqsadida foiz stavkasi instrumentlari hamda kommunikatsion siyosat yanada faol qo'llanilishi zarur. Shu sababli kurs siyosati samaradorligini oshirishning muhim amaliy yo'li tahliliy modellarning institutsional doimiyligini ta'minlash hisoblanadi. Natijada qarorlar reaktiv xarakterdan ko'ra oldindan prognozlashga asoslangan strategik yondashuvga ega bo'ladi.

O'ninchi yo'nalish valyuta bozorida axborot shaffofligini oshirish hamda statistik ma'lumotlar bazasini kengaytirish bilan bog'liqdir. Bozor ishtirokchilari intervensiya motivlari, likvidlik holati va asosiy makroiqtisodiy omillar bo'yicha yetarli ma'lumotga ega bo'lmasa, ular ko'pincha eng salbiy ssenariyni narxlashga moyil bo'ladi. Markaziy bank tomonidan kurs, siyosat stavkasi va inflyatsiya bo'yicha muntazam ochiq statistik qatorlarning e'lon qilinishi ijobiy institutsional asos hisoblanadi hamda iqtisodiy tahlil sifatini oshiradi. Biroq samaradorlikni yanada oshirish uchun FX bozori aylanmalari, kotirovka spreadi hamda muddatlar bo'yicha segmentlar kesimidagi ma'lumotlarni ham ochiq e'lon qilish maqsadga muvofiqdir. Bunday shaffoflik risklarni kamaytiradi va spekulativ harakatlarning cheklanishiga xizmat qiladi. Natijada kurs siyosati bozor intizomi bilan yanada mustahkamlanadi.

O'n birinchi yo'nalish siyosat instrumentlarini muvozanatli paket shaklida qo'llash bilan bog'liqdir, ya'ni monetar siyosatda faqat bitta instrumentga tayanish yetarli hisoblanmaydi. Amaliy tajriba shuni ko'rsatadiki, siyosat stavkasi, valyuta intervensiyalari va kommunikatsion siyosat o'zaro uyg'unlashgan holda qo'llanilganda natijalar yanada barqaror bo'ladi. Masalan, 2022-yilda inflyatsiya darajasi yuqori bo'lgan sharoitda siyosat stavkasining yuqori darajada saqlanishi monetar sharoitlarni qat'iyashtirish orqali valyuta kursiga bo'lgan bosimni ham muvozanatlashtirishga xizmat qilgan. Keyingi yillarda inflyatsiya darajasining pasayib borishi bilan

monetar instrumentlar kombinatsiyasi ham moslashib borishi zarur. Aks holda iqtisodiy faollik ortiqcha darajada cheklanishi mumkin. Shu sababli kurs siyosati samaradorligining asosiy mezonini kurs darajasi emas, balki uning volatilligi hamda bozor kutilmalarining barqarorligi hisoblanadi. Natijada kurs siyosati umumiy makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

O'n ikkinchi yo'nalish valyuta riskini bozor mexanizmlari orqali narxlash tizimini rivojlantirish bilan bog'liqdir. Agar risklar to'g'ri narxlansa, valyutaga bo'lgan talab ma'muriy cheklovlar orqali emas, balki bozor mexanizmlari orqali tartibga solinadi. Banklar va korxonalar uchun hedging instrumentlari kengaygan sharoitda ular kurs tebranishlaridan ehtiyot chorasi sifatida ortiqcha valyuta zaxiralarini shakllantirishga kamroq moyil bo'ladi. Natijada valyuta bozorida talabning keskin sakrashlari kamayadi va markaziy bankning intervensiya ehtiyoji ham qisqaradi. Shu bilan birga, hedging bozori rivojlanishi moliyaviy savodxonlik va shartnomaviy madaniyat darajasini oshirishga ham xizmat qiladi. Natijada kurs siyosati himoya xarakteridagi mexanizmlardan ko'ra risklarni boshqarish ekotizimi bilan qo'llab-quvvatlanadi.

O'n uchinchi yo'nalish kurs siyosati natijadorligini baholash mezonlarini normativ va metodik jihatdan aniq belgilash bilan bog'liqdir. Masalan, maqsadli yo'laklar, ruxsat etilgan volatillik diapazoni, intervensiya shaffofligi hamda zaxira yetarliligi kabi ko'rsatkichlar yagona normativ hujjatda tizimlashtirilsa, siyosatning hisobdorligi va shaffofligi ortadi. Bunday tizimda kurs siyosati baholash mumkin bo'lgan davlat siyosati sifatida shakllanadi, bu esa akademik tahlil hamda jamoatchilik nazoratini kuchaytiradi. Uzoq muddatda aynan shu omillar institutsional ishonchni mustahkamlaydi. Natijada bozor kutilmalari barqarorlashadi va valyuta kursining tashqi shoklarga sezgirliги pasayadi.

O'n to'rtinchi yo'nalish umumlashtirilgan holda shuni ko'rsatadiki, markaziy bank kurs siyosati samaradorligini oshirish uchun uchta strategik omil bir yo'nalishda uyg'unlashishi zarur: bozor chuqurligi, qoidaviy aralashuv hamda ishonchli kommunikatsiya. 2021–2025-yillar davomida kuzatilgan makroiqtisodiy indikatorlar inflyatsiya darajasining pasayishi va siyosat stavkasining moslashuvi bilan birga valyuta kursi dinamikasining ham yangi muvozanat izlash jarayonini boshdan kechirganini ko'rsatadi. Shu bilan birga, zaxiralar ko'rsatkichlari valyuta kursi barqarorligini qo'llab-quvvatlovchi muhim tampon mexanizm bo'lishi mumkinligini, biroq ularni to'g'ri talqin qilish zarurligini ham namoyon etadi. Demak, eng muhim xulosa shundan iboratki, kurs siyosati samaradorligi intervensiya hajmi bilan emas, balki institutsional sifat hamda bozor mexanizmlarining samarali ishlashi bilan belgilanadi. Ushbu konsepsiya amaliyotga izchil joriy etilsa, kurs siyosati makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash va iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlash maqsadlariga bir vaqtning o'zida xizmat qilishi mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan ilmiy tahlillar shuni ko'rsatadiki, markaziy bank kurs siyosati samaradorligi almashuv kursi darajasini ma'lum chegarada ushlab turish bilan emas, balki narxlar barqarorligi, inflyatsion kutilmalar va moliyaviy barqarorlik bilan uzviy uyg'unlikda ta'minlanadi. So'nggi yillarda kuzatilgan makroiqtisodiy dinamikalar kurs, siyosat stavkasi va inflyatsiya o'rtasida murakkab funksional bog'liqlik mavjudligini tasdiqlaydi. Valyuta kursi tebranishlari ichki narxlar darajasiga bevosita ta'sir ko'rsatishi mumkin, biroq izchil monetar siyosat yuritilgan sharoitda bu ta'sir darajasi nazorat ostida ushlab turilishi mumkin. Xalqaro zaxiralar mavjudligi valyuta bozorida ishonch omilini mustahkamlasa-da, u kurs barqarorligini ta'minlashning yagona vositasi hisoblanmaydi. Tadqiqot natijalari intervensiyalarga haddan tashqari tayanish uzoq muddatli barqarorlikni to'liq kafolatlamasligini ko'rsatadi. Shu bois kurs siyosati institutsional, monetar va kommunikatsion mexanizmlar uyg'unligida amalga oshirilishi zarur.

Kurs siyosati samaradorligini oshirishning birinchi strategik yo'nalishi monetar transmissiya mexanizmini kuchaytirishdan iborat. Siyosat stavkasi o'zgarishlari banklararo bozor hamda real sektor kredit sharoitlariga tez va to'liq uzatilishi ta'minlanishi lozim. Bu jarayon foiz stavkasi kanalining samarali ishlashini ta'minlaydi hamda valyuta kursiga bo'lgan bosimni bevosita intervensiyasiz yumshatish imkonini beradi. Shu maqsadda likvidlikni boshqarish instrumentlarini takomillashtirish va operatsion mexanizmlarni yanada aniqlashtirish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Real foiz stavkasining ijobiy hududda shakllanishi inflyatsion kutilmalarni pasaytirishga xizmat qiladi. Natijada kurs siyosati narxlar barqarorligi bilan muvofiqlashgan holda amalga oshiriladi.

Ikkinchi yo'nalish sifatida valyuta bozorining chuqurligini oshirish va narx aniqlanish mexanizmini takomillashtirish taklif etiladi. Bozor likvidligi yuqori bo'lgan sharoitda kurs tebranishlari tabiiy ravishda yumshaydi va spekulativ bosim kamayadi. Shu maqsadda banklararo savdolar hajmini kengaytirish, kotirovka mexanizmlarining shaffofligini oshirish hamda hedging vositalarini rivojlantirish zarur. Valyuta riskini boshqarish instrumentlarining mavjudligi iqtisodiyot subyektlarida ortiqcha valyuta talabi shakllanishining oldini oladi. Bu esa markaziy bankning bevosita aralashuv ehtiyojini kamaytiradi. Natijada kurs siyosati bozor mexanizmlari bilan qo'llab-quvvatlanadi.

Uchinchi muhim yo'nalish intervensiya siyosatini qoidaviy va prognozlanuvchan shaklga yaqinlashtirishdan iborat. Intervensiyalar kurs darajasini maqsadli ushlab turish uchun emas, balki keskin va tartibsiz

tebranishlarni yumshatish maqsadida qo'llanilishi lozim. Bunday yondashuv bozor ishtirokchilarining ishonchini mustahkamlaydi hamda iqtisodiy kutilmalarni barqarorlashtiradi. Xalqaro zaxiralar darajasini optimal mezonlar asosida boshqarish intervensiya salohiyatini samarali taqsimlash imkonini beradi. Zaxiralar tarkibiy omillarini muntazam tahlil qilish ham muhim ahamiyatga ega. Shu tariqa kurs siyosati barqaror va mas'uliyatli institutsional mexanizm sifatida namoyon bo'ladi.

To'rtinchi yo'nalish sifatida kommunikatsiya strategiyasini takomillashtirish taklif etiladi. Markaziy bank qarorlari, prognozlari va risk omillari bo'yicha muntazam hamda tizimli axborot berib borilishi zarur. Kutilmalarni boshqarish inflyatsiya va valyuta kursi o'rtasidagi uzatish mexanizmini yumshatishga xizmat qiladi. Aniq va tushunarli signal berish bozor ishtirokchilarining ishonchini oshiradi. Bu esa spekulativ xatti-harakatlarning kamayishiga olib keladi. Natijada kurs siyosati samaradorligi institutsional ishonch orqali mustahkamlanadi.

Beshinchi yo'nalish makroprudensial siyosat bilan integratsiyani kuchaytirishdan iborat. Bank tizimining ochiq valyuta pozitsiyalarini cheklash hamda risklarni muntazam baholab borish kurs shoklarining moliyaviy tizimga ta'sirini kamaytiradi. Stress-testlar va prudensial talablar valyuta kursi o'zgarishlariga nisbatan tizimning chidamliligini oshiradi. Bunday sharoitda kurs moslashuvchanligi iqtisodiyot uchun sezilarli xavf tug'dirmaydi. Shu bilan birga, real sektorning valyuta riskini boshqarish imkoniyatlarini kengaytirish ham muhim hisoblanadi. Natijada kurs siyosati makroiqtisodiy barqarorlikni qo'llab-quvvatlovchi muhim omilga aylanadi.

Umumiy xulosa shundan iboratki, markaziy bank kurs siyosati samaradorligi ko'p omilli tizim sifatida shakllanadi va u monetar, institutsional hamda bozor omillari uyg'unligida namoyon bo'ladi. Samaradorlik mezonlari sifatida faqat nominal kurs barqarorligi emas, balki inflyatsion barqarorlik, kutilmalar muvozanati hamda moliyaviy tizim chidamliligi ham inobatga olinishi lozim. So'nggi yillarda shakllangan amaliy tajriba kurs siyosatini qoidaviy, shaffof va bozor mexanizmlariga mos tarzda olib borish muhimligini ko'rsatadi. Taklif etilgan chora-tadbirlar amalga oshirilganda kurs siyosati iqtisodiy o'sish va narxlar barqarorligi maqsadlariga bir vaqtning o'zida xizmat qilishi mumkin. Shu tariqa markaziy bankning institutsional samaradorligi yanada mustahkamlanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Mundell R. A. Capital mobility and stabilization policy under fixed and flexible exchange rates // Canadian Journal of Economics and Political Science. – 1963. – Vol. 29, No. 4. – P. 475–485.
2. Fleming J. M. Domestic financial policies under fixed and floating exchange rates // IMF Staff Papers. – 1962. – Vol. 9, No. 3. – P. 369–380.
3. Obstfeld M., Rogoff K. Foundations of International Macroeconomics. – Cambridge: MIT Press, 1996.
4. Taylor J. B. Discretion versus policy rules in practice // Carnegie-Rochester Conference Series on Public Policy. – 1993. – Vol. 39. – P. 195–214.
5. Calvo G. A., Reinhart C. M. Fear of floating // Quarterly Journal of Economics. – 2002. – Vol. 117, No. 2. – P. 379–408.
6. Mishkin F. S. The Economics of Money, Banking, and Financial Markets. – 11th ed. – Boston: Pearson, 2016.
7. Svensson L. E. O. Inflation targeting as a monetary policy rule // Journal of Monetary Economics. – 1999. – Vol. 43, No. 3. – P. 607–654.
8. Woodford M. Interest and Prices: Foundations of a Theory of Monetary Policy. – Princeton: Princeton University Press, 2003.
9. Blanchard O. Macroeconomics. – 7th ed. – Boston: Pearson, 2017.
10. Eichengreen B. Globalizing Capital: A History of the International Monetary System. – 3rd ed. – Princeton: Princeton University Press, 2019.
11. Fischer S. Exchange rate regimes: Is the bipolar view correct? // Journal of Economic Perspectives. – 2001. – Vol. 15, No. 2. – P. 3–24.
12. Central Bank of the Republic of Uzbekistan. Monetary Policy Review. – Tashkent: CBU, turli yillar.
13. Central Bank of the Republic of Uzbekistan. Annual Report. – Tashkent: CBU, turli yillar.
14. G'ulomov S. S. Makroiqtisodiyot asoslari. – Toshkent: Iqtisod-moliya, 2018.
15. Vahobov A., Shodmonov Sh. Makroiqtisodiy barqarorlik va pul-kredit siyosati. – Toshkent: Universitet nashriyoti, 2020.
16. Abdurahmonov Q. X. Milliy iqtisodiyot va makroiqtisodiy siyosat. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
17. Berkinov B. B. Pul muomalasi va kredit. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2017.
18. Norqulov I. Valyuta siyosati va bozor mexanizmlari. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2022.
19. Xolmamatov M. O'zbekiston Respublikasida valyuta liberallashtirish jarayonlari tahlili // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. – 2023. – No. 4. – P. 45–53.
20. International Monetary Fund. Annual Report on Exchange Arrangements and Exchange Restrictions. – Washington, DC: IMF, turli yillar.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>